

Korte mededelingen

De vermiljoenkever op weg naar het Nederland van boven de grote rivieren (Coleoptera: Cucujidae: *Cucujus cinnaberinus*)

Op 11 januari 2012 ontdekten Cor Vendrig en Dré Teunissen in Noord-Brabant de eerste populatie van de vermiljoenkever *Cucujus cinnaberinus* (Scopoli) (figuur 1) in Nederland (Teunissen & Vendrig 2012). Deze kever geniet bescherming op Europees niveau via de Habitatrictlijn, bijlagen II en IV. Opname op bijlage IV betekent dat Nederland beschermingsmaatregelen moet nemen voor de soort én de voortplantings- en rustplaatsen. Opname op bijlage II houdt in dat (indien de betreffende soort gevestigd blijkt) beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) aangewezen moeten worden voor de soort (Colijn & Noordijk 2012).

Inmiddels is duidelijk dat de vermiljoenkever een blijvertje is, en zelfs meer dan dat. Na een eerste voorzichtige uitbreiding naar acht populaties in Brabantse en Limburgse gebieden in de buurt van de eerste vindplaats (Noordijk et al. 2017) is er nu, zoals al in datzelfde artikel voorspeld werd, een groot aantal andere vondsten bekend uit gebieden met geschikt habitat van Zuid-Limburg tot aan Midden-Brabant en Zuid-Gelderland. In totaal gaat het om zesenvijftig 1×1 km-hokken, binnen negendertig 5×5 km-hokken (figuur 2). De Maas-barrière is al geslecht maar er zijn nog geen vondsten bekend ten noorden van de Rijn en de Waal, ondanks intensief zoeken op allerlei plekken in de provincie Utrecht (Noordijk

& Heijerman 2019) en delen van Gelderland. Het lijkt echter een kwestie van tijd voordat ook Nederland ten noorden van de grote rivieren zal worden bereikt, want de vermiljoenkever is een goede vlieger en geschikt leefgebied is ook in noordelijk Nederland (nog) genoeg voor handen. Afgaande op vondsten in de regio Gent in België (Thomaes et al. 2019) en Sleeswijk-Holstein in Duitsland (Hören & Tolkiehn 2016), lijkt het mogelijk dat er op korte termijn in Nederland vondsten worden gedaan tot in elk geval aan een denkbeeldige lijn van Zeeuws-Vlaanderen tot Noord-Twente.

De bescherming van de vermiljoenkever, die afhankelijk is van een continue aanwezigheid van significante hoeveelheden vers dood hout, is een uitdaging. Door de decentralisatie van het natuurbeleid in Nederland zijn de provincies grotendeels verantwoordelijk. De soort verbreidt zich goed en kan overal opduiken, is lastig te inventariseren (Heijerman et al. 2013) en geniet nog onvoldoende bekendheid bij de meeste provincies, terreineigenaren en adviesbureaus (Noordijk et al. 2019). Het regelmatig onder de aandacht brengen van het voorkomen van deze strikt beschermde soort in Nederland is daarom van groot belang. Op nationaal niveau bestaan ook nog geen aangewezen Natura 2000-gebieden voor de vermiljoenkever. Bij afsluiting van de rapportage aan de EU over de Habitatrictlijnsoorten over de afgelopen periode 2013-2018 kon de soort nog niet voldoen aan het criterium dat ze tien jaar in Nederland aanwezig was. Hoogstwaarschijnlijk zullen wel beschermingsgebieden moeten worden aangewezen bij de volgende rapportage over de periode 2019-2024. Daarbij is het zaak dat bossen in Nederland de kans krijgen zich op een natuurlijke manier te ontwikkelen en af te sterven en er op allerlei niveaus meer aandacht komt voor dood hout.

Literatuur

- Colijn EO & Noordijk J 2012. De vermiljoenkever in Nederland, een oriënterende studie. EIS-Nederland.
- Heijerman Th, Noordijk J & Colijn EO 2013. Komt de vermiljoenkever *Cucujus cinnaberinus* in azijnzuurvallen (Coleoptera: Cucujidae)? Nederlandse Faunistische Mededelingen 40: 9-14.
- Hören Th & Tolkiehn J. 2016. Erster Nachweis von *Cucujus cinnaberinus* (Scopoli, 1763) in Schleswig-Holstein – eine FFH-Art

1. Imago van de vermiljoenkever *Cucujus cinnaberinus*. Foto: Theodoor Heijerman
1. Adult of *Cucujus cinnaberinus*.

erschließt sich Lebensräume in Norddeutschland (Coleoptera: Cucujidae). Entomologische Zeitschrift · Schwanfeld 126: 208-210.

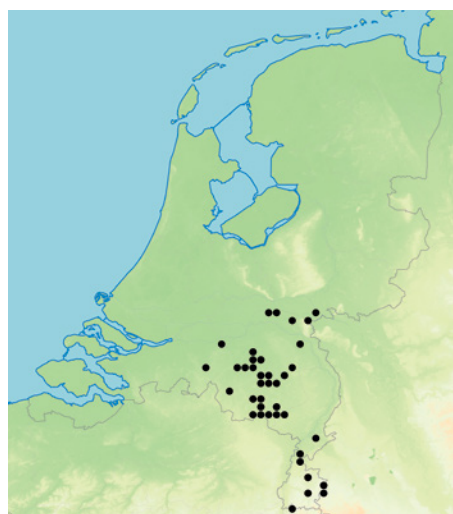
- Noordijk J & Heijerman Th 2019. Inventarisatie vermiljoenkever provincie Utrecht. EIS Kenniscentrum Insecten.
- Noordijk J, Colijn EO, Teunissen APJA & Vendrig CFP 2013. De vermiljoenkever: een voor Nederland nieuwe habitatrictlijnsoort geeft aanwijzingen voor bosbeheer. De Levende Natuur 114: 187-190.
- Noordijk J, Heijerman Th & Colijn EO 2019. De vermiljoenkever langs de Eyserbeek. Natuurhistorisch Maandblad 108: 281-282.
- Teunissen APJA & Vendrig CFP 2012. Een Nederlandse populatie van de zeldzame en beschermde vermiljoenkever *Cucujus cinnaberinus* (Coleoptera: Cucujidae). Entomologische Berichten 72: 218-221.
- Thomaes A, Marchand S, Lammerant R & Crèvecoeur L 2019. Hoe komt een oerbossoort in onze populierenbossen terecht? De vermiljoenkever: een nieuwe habitatrictlijnsoort voor Vlaanderen. Natuur. Focus 18: 19-23.

Summary

Cucujus cinnaberinus on its way to north of the large rivers in the Netherlands (Coleoptera: Cucujidae)

After its first discovery in the Netherlands, *Cucujus cinnaberinus* initially was found only close to the first locality, in the provinces Noord-Brabant and Limburg. The last few years, the species has reached the large rivers running east-west in the middle of the Netherlands. The Meuse has already been crossed, the Rhine and Waal rivers not, but this seems a matter of time. We present a current distribution map of the species and briefly discuss the challenges regarding the conservation in the Netherlands.

Ed O. Colijn, Theodoor Heijerman & Jinze Noordijk
EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden
ed.colijn@naturalis.nl

2. Verspreiding van de vermiljoenkever *Cucujus cinnaberinus* in Nederland, weergegeven per 5×5 km-hokken. Bron: EIS Kenniscentrum Insecten/NDFF
2. Distribution of *Cucujus cinnaberinus* in the Netherlands, given per 5×5 km squares. Source: EIS Kenniscentrum Insecten/NDFF